

ERHVERVSUDDANNELSER 26. september 2023

Erhvervsuddannelserne har mistet knap to mia. kr. siden 2010

Erhvervsuddannelsernes samlede undervisningsudgifter er faldet med 1,8 mia. kr. siden 2010. Omvendt har de videregående uddannelser oplevet en fremgang, mens gymnasiernes undervisningsudgifter er omtrent uændrede. Dermed er en mindre og mindre del af de samlede uddannelsesmidler blevet fordelt til erhvervsuddannelserne.

Udviklingen skyldes, at færre er søgt ind på erhvervsuddannelserne, men de faldende bevillinger skaber også en negativ spiral, hvor skolerne hele tiden skal finde flere penge at spare. Hvis den onde spiral skal brydes, kræver det et løft i enhedsudgifterne. Det lovede løft i regeringens finanslovsudspil er en god start.

Kontakt

Chefanalytiker

Jon Nielsen

📞 40 54 18 80

✉️ jn@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

ANALYSE

Udarbejdet af

Jon Nielsen

Chefanalytiker

Troels Lund Jensen

Chefanalytiker

Frederik Olsen

Analytiker

Hovedkonklusioner

- Erhvervsuddannelsernes samlede undervisningsudgifter i 2023 tegner til at blive 1,8 mia. kr. lavere end i 2010. Det er en nedgang på 22,8 pct. Det viser en sammenligning af finansloven for 2023 med regnskaberne for 2010. Gymnasiernes undervisningsudgifter er omtrent de samme som i 2010, mens de videregående uddannelser har set en fremgang.
- Det betyder, at en mindre del af de samlede uddannelsesmidler går til erhvervsuddannelser i dag end i 2010. I takt med at flere unge er søgt imod de dyrere uddannelser, er erhvervsuddannelsernes andel af uddannelsesudgifterne faldet fra 24 til 18 pct.
- Der er store forskelle på, hvor meget forskellige uddannelser koster. Det koster f.eks. seks gange så meget at uddanne en akademiker som at uddanne en faglært.

Erhvervsuddannelsernes udgifter er faldet med 1,8 mia. kr. siden 2010

I Finansloven for 2023 er der afsat 6,1 mia. kr. i undervisningsudgifter til erhvervsuddannelserne. Til sammenligning modtog erhvervsuddannelserne 7,9 mia. kr. i 2010, når man opregner til 2023-priser.

Det fremgår af Figur 1, som sammenholder de samlede undervisningsudgifter til forskellige uddannelser. Undervisningsudgifterne omfatter taxametertilskud, grundtilskud og udvalgte kvalitetspuljer. Afgrænsningen af uddannelsesgrupper og udgiftsposter fremgår af Boks 1 sidst i analysen.

Til sammenligning er der afsat 12,0 mia. kr. til gymnasier, hvilket er omtrent det samme som i 2010. Korte videregående uddannelser (KVU'er) står til at modtage undervisningsudgifter for 1,4 mia. kr. i 2023 (1,2 mia. kr. i 2010), mens de mellemlange videregående uddannelser (MVU'er) står til at modtage 5,1 mia. kr. (4,9 mia. kr. i 2010).

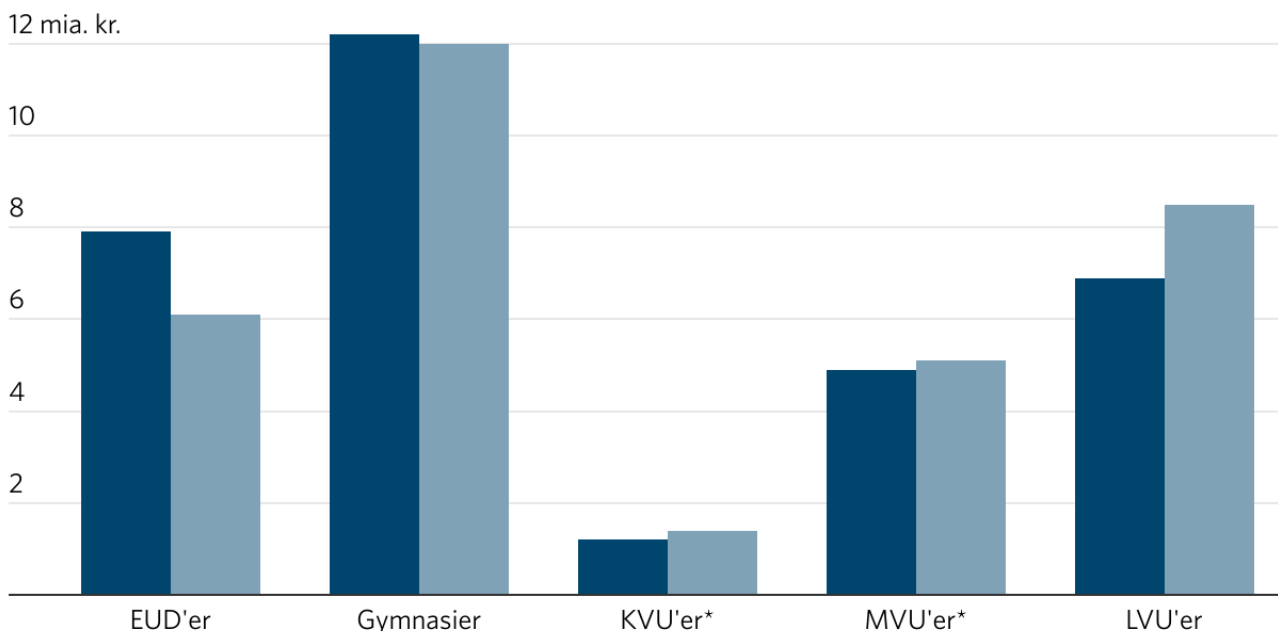
Lange videregående uddannelser (LVU'er) står i alt til at modtage 8,5 mia. kr. i undervisningsudgifter. I 2010 modtog LVU'er i alt 6,9 mia. kr. i undervisningsudgifter.

FIGUR 1

Erhvervsuddannelsernes samlede undervisningsudgifter er faldet

Figuren viser undervisningsudgifter på finansloven fordelt på uddannelsesgrupper.

■ 2010 ■ 2023

Anm.: Der er anvendt bevillinger for 2023 fra FL23 og regnskabstal for 2010 fra FL13 (opregnet med den generelle pris- og lønstigning). Afgrænsningen er uddybet i Boks 1. (*) De samlede tilskud til KVVU'er og MVU'er er skønmæssigt opdelt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE pba. finanslove, Økonomistyrelsen og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Figur 2A og 2B viser udviklingen i undervisningsudgifter siden 2010.

Udviklingen i elevbestanden og enhedsudgifterne betyder, at erhvervsskolerne samlet står til at miste 1,8 mia. kr. i bevilling, når man sammenligner 2023 med 2010. Det er en nedgang på 22,8 pct.

Som nævnt står gymnasierne til at få omtrent samme undervisningsbevilling i 2023 som i 2010.

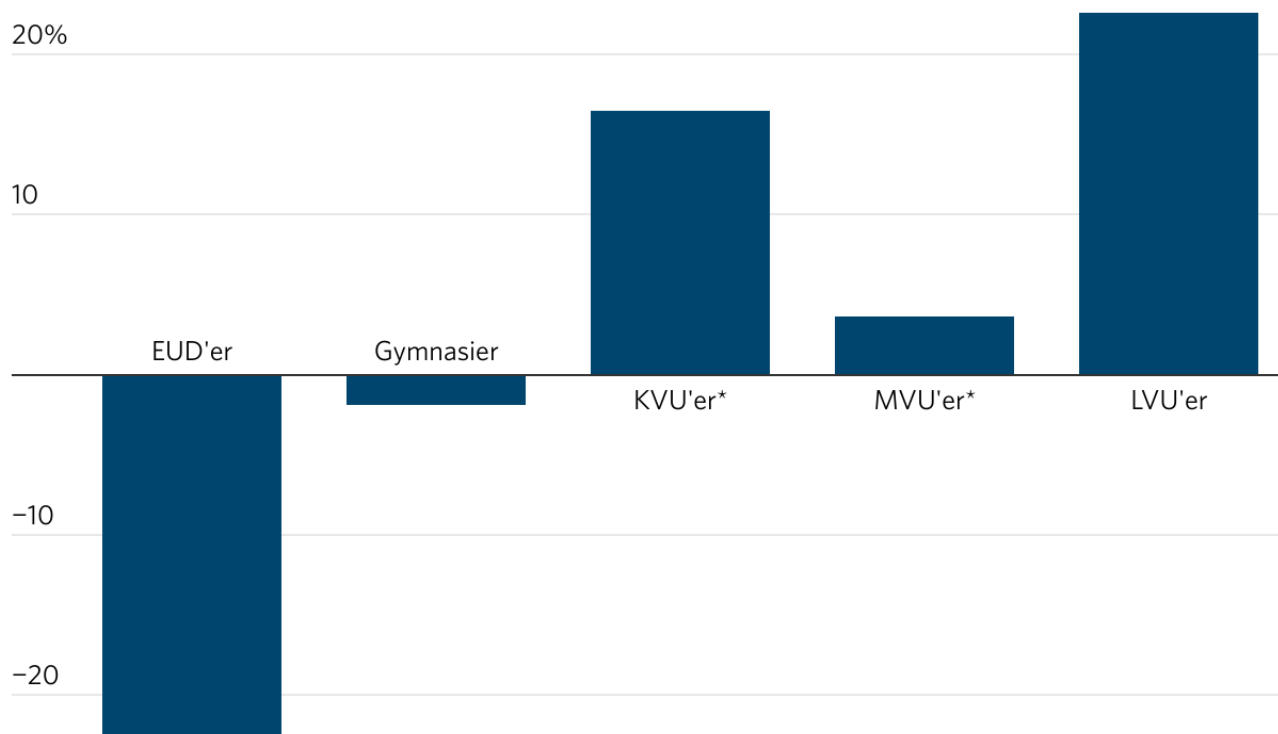
De videregående uddannelser har til gengæld oplevet stigende uddannelsesbevillinger. Både KVVU'er og MVU'er modtager 0,2 mia. kr. mere end i 2010 svarende til en fremgang på 16,5 pct. for KVVU'er og 3,6 pct. for MVU'er.

LVU'er står til at modtage 1,6 mia. kr. mere end i 2010 svarende til en fremgang på 22,6 pct.

FIGUR 2B

Procentvis udvikling i undervisningsudgifter siden 2010

Figuren viser udviklingen i undervisningsudgifter i 2010-2023 i procent.

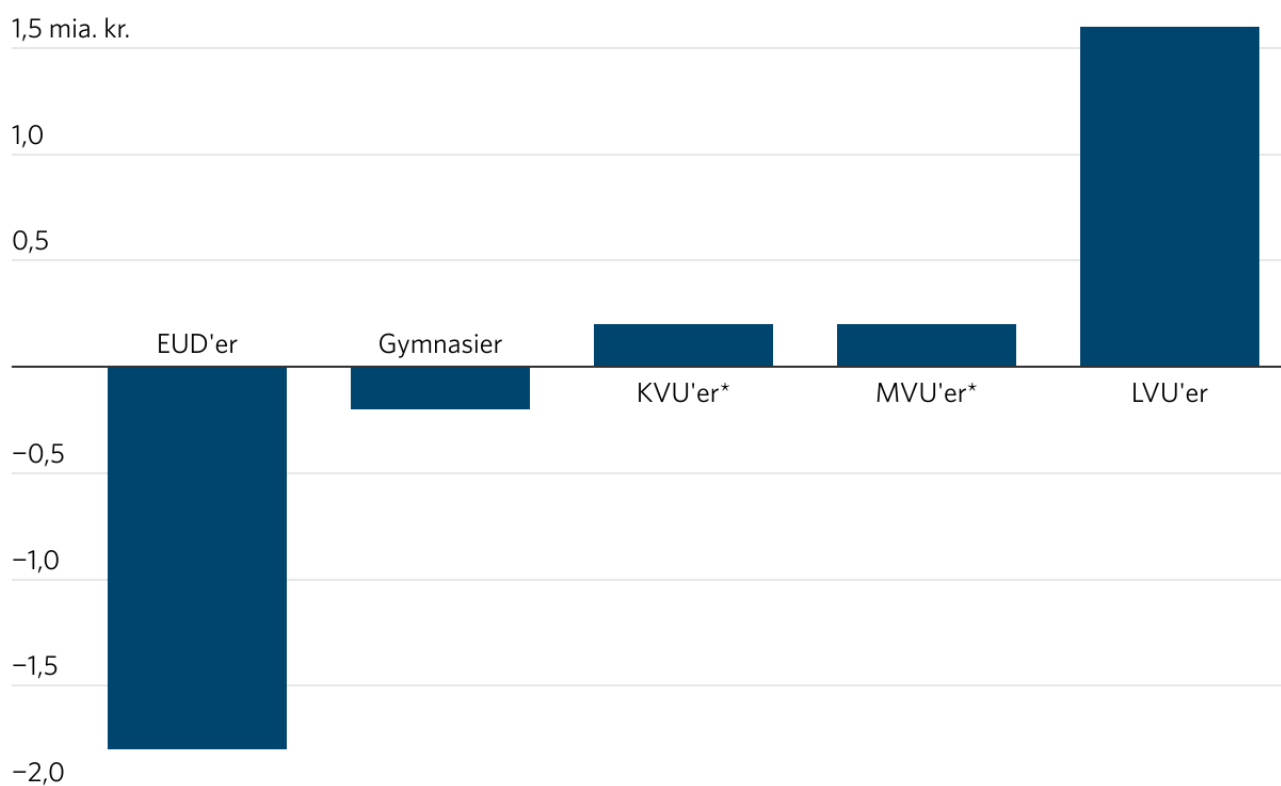
Anm.: Samme som ovenfor. (*) Skønsmæssig opdeling.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE pba. finanslove, Økonomistyrelsen og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

FIGUR 2A

Udvikling i uddannelsesudgifter siden 2010

Figuren viser udviklingen i uddannelsesudgifter i 2010-2023 i mia. kr.

Anm.: Samme som ovenfor. (*) Skønsmæssig opdeling.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE pba. finanslove, Økonomistyrelsen og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Erhvervsuddannelsernes bid af uddannelseskagen er skrumpet

Udviklingen betyder, at erhvervsuddannelsernes andel af de samlede udgifter er faldet. Når man ser på, hvordan vi som samfund fordeler uddannelsesmidlerne mellem forskellige uddannelsesgrupper, er erhvervsuddannelsernes bid af kagen med andre ord blevet mindre siden 2010.

Konkret blev 23,8 pct. af de samlede undervisningsudgifter til de nævnte uddannelser fordelt til erhvervsuddannelserne i 2010. I 2023 står erhvervsuddannelserne til at afholde 18,4 pct. af udgifterne. Det fremgår af Figur 3.

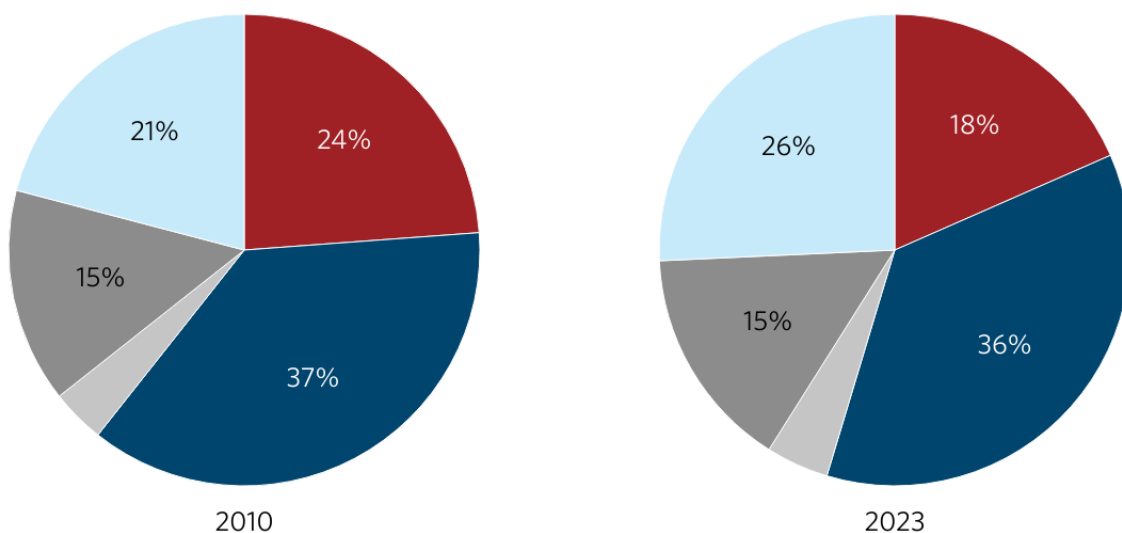
Omvendt er især de lange videregående uddannelsers andel steget. Hvor 20,9 pct. af de samlede undervisningsudgifter gik til LVU'er i 2010, tegner 25,7 pct. af udgifterne til at gå til LVU'er i 2023.

FIGUR 3

Erhvervsuddannelsers andel af udgifterne er faldet siden 2010

Figuren viser fordelingen af de samlede undervisningsudgifter til erhvervsuddannelser, gymnasier og videregående uddannelser

EUD'er Gymnasier KVVU'er* MVU'er* LVU'er

Anm.: Der er anvendt bevillinger for 2023 fra FL23 og regnskabstal for 2010 fra FL13. Afgrænsningen er uddybet i Boks 1. (*) De samlede tilskud til KVVU'er og MVU'er er skønsmæssigt opdelt.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE pba. finanslove og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Det koster seks gange mere at uddanne en akademiker end en faglært

Som vist ovenfor er fordelingen af de samlede undervisningsudgifter blevet forskudt i retning af de uddannelsesgrupper, som i forvejen koster mest pr. færdiguddannet. Det skyldes, at flere unge er søgt over imod de dyrere uddannelser, og at færre unge vælger en erhvervsuddannelse.

En faglært uddannelse koster i gennemsnit 190.000 kr., når man ser på udgifter til SU og undervisning under ét. Det fremgår af Figur 4.

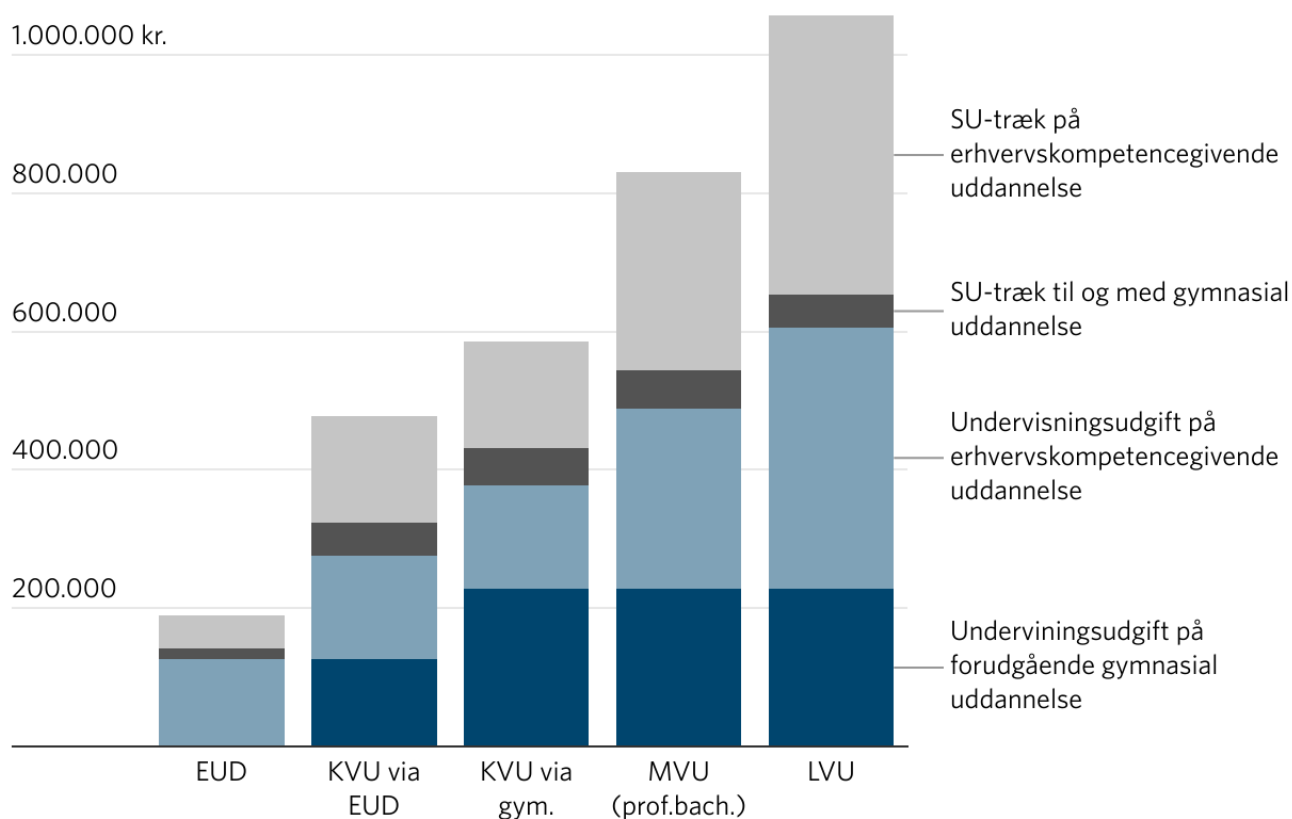
En kort videregående uddannelse koster 478.000 kr. eller 586.000 kr. afhængig af, om man bruger en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse som indgang til den korte videregående uddannelse. Blandt de nyuddannede KVVU'ere i 2021/2022 havde 20 pct. en faglært uddannelse forud for KVVU'en.

En mellemlang videregående uddannelse koster ca. 831.000 kr., og en lang videregående uddannelse koster ca. 1,1 mio. kr., når man medregner udgiften til den forudgående gymnasiale uddannelse.

FIGUR 4

Stor forskel på, hvor meget forskellige uddannelser koster

Tabellen viser de typiske offentlige udgifter til en hel uddannelse for hver uddannelsesgruppe

Anm.: Skøn for undervisningsudgifter bygger på budgetoverslagene i FL23. Skøn for SU-træk bygger på registerdata for SU-trækket i 2021, opregnet til 2023-priser. Beregningsmetoden er uddybet i Boks 1.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE)

Udgifterne i figuren ovenfor betyder, at en KVV koster ca. tre gange mere end en erhvervsuddannelse, en MVU koster ca. fire gange mere, og en LVU koster knap seks gange mere end en erhvervsuddannelse.

Udgiftsskønnene ovenfor bygger på undervisningsudgifter på finansloven for 2023 og registerdata for de studerendes SU-forbrug i det seneste dataår. Den nærmere beregningsmetode er uddybet i Boks 1 sidst i analysen.

Skæv fordeling af uddannelsesbevillinger udgør et samfundsproblem

Analysen viser, at uddannelsesbevillingerne til erhvervsuddannelserne er faldet markant siden 2010. Det er et resultat af et ændret søgemønster til uddannelserne, men de løbende nedskæringer har også været med til at skabe en ond spiral. Udviklingen med faldende bevillinger er i sig selv med til at skubbe de unge væk fra erhvervsuddannelserne.

Det er et problem for sammensætningen af kompetencer på arbejdsmarkedet. Fremskrivninger af arbejdsmarkedet viser, at vi i de kommende år kommer til at mangle faglærte samt KVVU'ere og MVU'ere.¹ Det vil udgøre en betydelig barriere for den grønne omstilling, for det kræver faglært arbejdskraft at bygge vindmøller, renovere boliger og udbygge elnettet.² Det vil også udgøre en væsentlig barriere for fremtidens velfærd, for det stigende træk på sundheds- og ældresektoren kommer især til at kræve faglærte og MVU'ere.³

Endelig er der et betydeligt sammenfald mellem, hvor meget det offentlige bruger på en uddannelse og livsindkomsten for dem, der får den. Den skævhed, vi ser i tallene i dag, går derfor imod en målsætning om social balance i fordelingen af offentlige goder. Ved at reducere uligheden i undervisningsudgifter kan vi både øge den sociale retfærdighed i fordelingen af uddannelsesmidler og fremme den grønne omstilling og fremtidens velfærd.

Hvis den onde spiral skal brydes kræver det saltvandsindsprøjtninger til erhvervsuddannelserne. Det handler om at gøre erhvervsskolerne og -uddannelserne mere attraktive i de unges øjne, så de i højere grad søger ind på dem. Regeringen har netop afsat midler til et løft på 700 mio. kr. frem mod 2030.

Metode

Metode: Sådan har vi gjort

Første del af analysen (Figur 1-3) bygger på en opgørelse af de samlede undervisningsudgifter baseret på finanslovstal. Anden del af analysen (Figur 4) bygger på en opgørelse af undervisningsudgifter per årselev/studenterårsværk samt et skøn for SU-trækket. Afgrænsningen af undervisningsudgifter og den nærmere metode til opgørelsen af SU-trækket er uddybet nedenfor.

Samlede uddannelsesudgifter

I Figur 1-3 er uddannelsesudgiften opgjort ud fra bevillinger på finansloven for 2023 samt ud fra regnskabstal for 2010. For at sikre sammenlignelighed mellem uddannelsesgrupper er uddannelsesudgiften her beregnet som summen af taxametertilskud, grundtilskud og puljer til kvalitetsløft, som vurderes at ligge tæt på den daglige drift (f.eks. efteruddannelse af undervisere og udarbejdelse af eksamensmateriale). Der er valgt følgende paragraffer:

- Gymnasiale uddannelser: Taxameterudgifter til offentlige og private gymnasier (§§ 20.41.01, 20.42.02, 20.42.51, 20.43.01), grundtilskud til offentlige og private gymnasier (§§20.48.02.10, 20.48.04.10) samt en mindre pulje til efteruddannelse (§20.48.11.10). For 2010 er anvendt de tilsvarende paragraffer samt paragraffer til afholdelse af eksaminer og efteruddannelse (§§20.41.31, 20.42.31 og 20.49.01.10).
- EUD: Taxameterudgifter til erhvervsuddannelser, EUX, skolepraktik, fodterapeutuddannelsen, lokomotivføreruddannelsen og fiskeriuddannelsen (§§20.31.01, 20.31.02, 20.31.12, 20.32.01, 20.35.01, 20.36.01), grundtilskud til institutioner for erhvervsrettet uddannelse og skolepraktik (§§ 20.38.02.15 og 20.38.02.45) samt kvalitetsudvikling under §20.38.12. Løft af erhvervsuddannelserne. I 2010 er anvendt de tilsvarende paragraffer samt en paragraf til afholdelse af eksaminer (§20.38.31) og kvalitetsudvikling under §20.39.01.56 Kvalitetsudviklingspulje.
- KVVU og MVU: Uddannelsesstilskud på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser (§19.25 ekskl. maritime grunduddannelser),

tilskud til sekretariatsbetjening af rektorkollegier (§ 19.34.05 ekskl. LVU og maritime grunduddannelser) samt til kvalitetsudvikling og undervisningsmidler (§§ 19.34 og 19.27.07). De tilskud, som ikke eksplicit er fordelt mellem erhvervsakademier og professionshøjskoler, er antaget at fordele sig på samme måde som summen af grundtilskud, aktivitetstilskud og internationaliseringstilskud. For 2010 er anvendt de tilsvarende paragraffer, dog er professionshøjskoler andel af §19.39.01. Maritime uddannelser skønnet ud fra elevbestandtal. Der er desuden inkluderet udgiftsposter tæt på den daglige drift under §19.34. Forsøg og udvikling mv. i forbindelse med videregående uddannelser.

- LVU: Uddannelsestilskud på Universiteter (§19.22) til heltidsuddannelse og deltidsuddannelse.

2010-tal bygger på regnskabstal i FL13, som er opregnet til 2023-priser ved hjælp af Økonomistyrelsens indeks for de generelle pris- og lønstigninger.

Udgiften til en typisk uddannelse

I Figur 4 har vi beregnet udgiften til en typisk uddannelse opdelt på hhv. undervisningsudgift og SU-træk.

Undervisningsudgiften er beregnet ud fra en lidt mere selektiv udvælgelse af finanslovsparagraffer end ovenfor for at sikre sammenlignelighed med ministeriernes opgørelse af enhedsudgifter:

- Gymnasiale uddannelser: Taxameterudgifter til hhx og htx (§20.41), stx, IB, 2-årig og 3-årig hf (§20.42) samt private gymnasier, studenterkurser og hf-kurser (§20.43).
- EUD: Taxameterudgifter til erhvervsuddannelser (§20.31).
- KVVU og MVU: Uddannelsestilskud på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser (§19.25).
- LVU: Uddannelsestilskud på Universiteter (§19.22) til heltidsuddannelser.

Undervisningsudgiften i hver uddannelsesgruppe er fundet ved at dividere de samlede undervisningsudgifter med antallet af årselever/studenterårsværk.

Derudover er der gjort antagelser om, hvor lang tid hver uddannelse varer. Konkret er det antaget, at gymnasiale uddannelser varer 3 år (på nær hf, som varer 2 år), undervisningen på EUD'er varer 1,2 år (svarende til en tredjedel af en samlet uddannelseslængde på 3,5 år), KVVU'er varer 2 år, MVU'er varer 3,5 år og LVU'er varer 5 år.

SU-trækket er opgjort som SU for 35-årige i 2021, ekskl. studerende, og personer med højest fuldførte uddannelse fra udlandet. Beløbet er fremskrevet til 2023-priser ud fra udviklingen i SU-satsen for udeboende studerende ved en videregående uddannelse. Modtagne SU-stipendier er opgjort årligt og kan i udgangspunktet ikke opdeles efter uddannelse. SU-udgiften er derfor sammenholdt med oplysninger om afsluttet gymnasial uddannelse. Modtaget SU til og med det år, en eventuel gymnasial uddannelse er gennemført, bliver tilskrevet den gymnasiale uddannelse, og al efterfølgende SU bliver tilskrevet den højest fuldførte uddannelse.

Et skøn over skattebetalingen af SU'en er bestemt ud fra forholdet mellem skattebetalingen og SU for en udeboende helårsstuderende uden lønindkomst i OIM's familietypermodel, skaleret til det faktiske SU-forbrug. For de kategorier, hvor det gennemsnitlige SU-forbrug er lavere end personfradraget pr. 2019, er det antaget, at der ikke betales skat af SU'en.

I et skøn over de offentlige udgifter til uddannelsesgrupper bør man principielt set også medregne de tabte skatteindtægter under uddannelsen. De er ikke medregnet i nærværende analyse, da de kun kan opgøres med stor usikkerhed, og generelt fylder forholdsvist lidt. Hvis de var medregnet, ville forskellen mellem uddannelser have været større.

-
- 1 Jf. www.ae.dk/publikation/2021-04-danmark-mangler-99000-faglaerte-i-2030
 - 2 Jf. www.ae.dk/debatindlaeg/2021-04-daarligt-nyt-for-den-groenne-omstilling-for-faa-unge-gaar-den-faglaerte-vej
 - 3 Jf. fm.dk/udgivelser/2022/september/oekonomisk-analyse-mekaniske-fremskrivninger-af-udbud-af-og-eftersporgsel-efter-velfaerdsmedarbejdere/